

**ỦY BAN NHÂN DÂN TỈNH SƠN LA
TRƯỜNG CAO ĐẲNG SƠN LA**

GIÁO TRÌNH

**MÔN HỌC: THỰC HÀNH SỬ DỤNG THUỐC
VÀ VACCIN TRONG THÚ Y**

**NGÀNH: CHĂN NUÔI – THÚ Y
TRÌNH ĐỘ: CAO ĐẲNG**

*(Ban hành kèm theo Quyết định số 626/QĐ-CĐSL ngày 08/09/2023 của
Hiệu trưởng Trường Cao đẳng Sơn La về ban hành Chương trình đào tạo
ngành/nghề Chăn nuôi - Thú y, trình độ Cao đẳng và Trung cấp)*

Sơn La, năm 2023

TUYÊN BỐ BẢN QUYỀN

Tài liệu này thuộc loại sách giáo trình nên các nguồn thông tin có thể được phép dùng nguyên bản hoặc trích dùng cho các mục đích về đào tạo và tham khảo.

Mọi mục đích khác mang tính lệch lạc hoặc sử dụng với mục đích kinh doanh thiếu lành mạnh sẽ bị nghiêm cấm.

LỜI GIỚI THIỆU

Xuất phát từ nhu cầu của người học chuyên ngành Chăn nuôi – Thú y, nhằm có tài liệu để giảng dạy và học tập môn học giúp học sinh, sinh viên có được những kiến thức, kỹ năng và thái độ cần thiết. Trường Cao đẳng Sơn La xây dựng giáo trình đào tạo môn học “Thực hành sử dụng thuốc và vaccin trong thú y” áp dụng cho hệ đào tạo Cao đẳng ngành “Chăn nuôi - Thú y”.

Kết cấu của giáo trình gồm nhiều bài học, mỗi bài gồm nhiều nội dung, công việc và bước công việc tích hợp liên quan chặt chẽ với nhau nhằm hướng tới hình thành những năng lực thực hiện của người học. Vì vậy những kiến thức lý thuyết được chọn lọc và tích hợp vào công việc, mỗi công việc được trình bày dưới dạng một bài học.

Tài liệu này được viết theo từng bài và được dùng làm giáo trình cho các học sinh, sinh viên trong các khóa đào tạo hệ Trung cấp, các giáo viên tham khảo, hoàn chỉnh để trở thành giáo trình chính thức trong hệ thống dạy nghề.

Tuy nhiên với thời gian thực hiện ngắn, điều kiện còn nhiều hạn chế, nội dung chuẩn bị của chúng tôi không thể tránh khỏi thiếu sót. Để chương trình được hoàn thiện hơn chúng tôi rất mong nhận được những đóng góp của các chuyên gia tư vấn, các đồng nghiệp. Chúng tôi xin trân trọng ghi nhận.

Xin chân thành cảm ơn!

Tham gia biên soạn:

Chủ biên: Nguyễn Việt Thắng

CHƯƠNG TRÌNH MÔN HỌC

Tên môn học: Thực hành sử dụng thuốc và vaccin trong thú y

Mã môn học:

Thời gian thực hiện môn học: 90 tiết

Vị trí, tính chất của môn học

- Vị trí: Là môn thực tập cơ bản bắt buộc trong nội dung chương trình đào tạo Cao đẳng chăn nuôi, được bố trí giảng dạy sau khi học các môn học chuyên ngành.

- Tính chất: Môn học là một trong những nội dung quan trọng của chương trình cao đẳng chăn nuôi – thú y. Nó rèn luyện cho người học các phương pháp chẩn đoán và điều trị bệnh cho vật nuôi, cách sử dụng thuốc và vaccin thú y, từ đó quyết định đến hiệu quả chăn nuôi.

Mục tiêu môn học

- Về kiến thức:

+ Nhớ được cách sử dụng thuốc và vaccin.

+ Mô tả được phương pháp bảo quản thuốc và vaccin thú y.

- Về kỹ năng:

+ Có khả năng sử dụng thuốc, vaccin, kháng sinh trong công tác phòng bệnh cho vật nuôi.

- Về năng lực tự chủ và trách nhiệm:

+ Có ý thức tự chịu trách nhiệm thực hiện đường lối của Đảng, pháp luật Nhà nước và hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao.

+ Có ý thức tự rèn luyện, học tập đáp ứng yêu cầu về tri thức và phẩm chất chính trị phù hợp với yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước.

Nội dung môn học

Bài 1

NHẬN BIẾT CÁC LOẠI THUỐC DÙNG TRONG THÚ Y

1. Mục đích và yêu cầu

1.1. Mục đích

- Giúp học sinh củng cố lại phần kiến thức lý thuyết đã học trên lớp về các loại thuốc thường dùng trong thú y
- Biết vận dụng lý thuyết vào việc phân biệt các nhóm thuốc và từng loại thuốc cụ thể trong mỗi nhóm
- Biết chính xác các loại thuốc được phép lưu hành và không được phép lưu hành tại cơ sở sản xuất và tại các cửa hàng bán thuốc thú y
- Biết sử dụng thành thạo các loại thuốc trong quá trình điều trị bệnh cho gia súc, gia cầm

1.2. Yêu cầu

- Học sinh cần biết được các loại thuốc hiện đang lưu hành trên thị trường
- Phân loại được các nhóm thuốc và cách sử dụng từng loại thuốc cụ thể trong từng nhóm
- Thực hiện thành thạo việc phân loại thuốc tại một cửa hàng thuốc thú y cơ sở

2. Công tác chuẩn bị

2.1. Tại phòng thí nghiệm

- *Thuốc thú y thuộc các nhóm:*

- + Thuốc chống nhiễm khuẩn: Kháng sinh, Sulfamide
- + Thuốc tác dụng lên hệ thần kinh: Thuốc tác dụng lên hệ thần kinh trung ương, Thuốc tác dụng lên hệ thần kinh thực vật, Thuốc tác động lên đầu mút dây thần kinh cảm giác
- + Thuốc trị ký sinh trùng: thuốc tẩy giun, thuốc tẩy sán lá, thuốc tẩy sán dây, thuốc chống cầu trùng, thuốc trị ký sinh trùng đường máu, thuốc trị ngoại ký sinh trùng
- + Thuốc tiêu độc và khử trùng
- + Thuốc bổ trợ: Các loại Vitamin, thuốc bổ máu, nước sinh lý, ...
- + Thuốc điều hoà sinh sản

- *Các tài liệu có liên quan đến thuốc thú y:* Quy định các loại thuốc được phép lưu hành trên thị trường. Tranh, ảnh, tờ rơi quảng cáo các loại thuốc của cơ sở sản xuất thuốc thú y

2.2. Tại các cửa hàng thuốc thú y

Thuê một số cửa hàng thuốc thú y trên địa bàn để kiến tập (nếu có)

3. Tổ chức thực hiện

3.1. Tổ chức

- Địa điểm: Phòng thực hành chăn nuôi thú y và ngoài cơ sở

Chia nhóm học sinh: Tùy theo số lượng học sinh để chia nhóm (mỗi nhóm 10 – 15 học sinh)

- Phân công công việc chuẩn bị phòng thí nghiệm và trực nhật cuối buổi cho từng nhóm cụ thể

3.2. Thực hành

3.2.1. Giáo viên hướng dẫn

- Giới thiệu toàn bộ các nhóm thuốc sẽ dùng trong buổi thực hành
- Cách nhận biết từng loại thuốc cụ thể trong từng nhóm
- Cách kiểm tra chất lượng và sử dụng của mỗi loại thuốc đó
- Giới thiệu các tài liệu liên quan đến thuốc thú y (các quy định về thuốc, tờ rơi quảng cáo thuốc, ...)

3.2.2. Học sinh thực hiện

- Theo dõi, ghi chép những giảng giải của giáo viên
- Tự làm theo nhóm
- Ghi kết quả: Có bao nhiêu nhóm thuốc dùng trong buổi thực hành, các loại thuốc cụ thể trong từng nhóm, cách sử dụng từng loại thuốc (liều lượng, liệu trình, cách pha chế, đường đưa thuốc vào cơ thể động vật, ...)
- Làm tường trình thực tập theo nhóm

3.3. Nhận xét, đánh giá

- Thu kết quả tường trình của mỗi nhóm
- Nhận xét về thái độ thực tập, kết quả thực hiện của mỗi nhóm

Bài 2

CÁCH PHA CHẾ MỘT SỐ DUNG DỊCH THƯỜNG DÙNG TRONG THÚ Y

1. Mục đích và yêu cầu

1.1. Mục đích

- Giúp học sinh biết cách tự pha chế một số dung dịch dùng trong việc chữa bệnh cho vật nuôi
- Chủ động nguồn thuốc bổ trợ khi điều trị
- Biết chính xác các loại thuốc được phép lưu hành và không được phép lưu hành tại cơ sở sản xuất và tại các cửa hàng bán thuốc thú y
- Giảm giá thành điều trị

1.2. Yêu cầu

- Học sinh phải xác định được các loại dung dịch sinh lý, dung dịch khử trùng và tiêu độc cần thiết sử dụng trong công tác thú y
- Tính đúng lượng hoá chất cần lấy và pha các loại dung dịch cho đúng nồng độ cần thiết
- Học sinh biết cách sử dụng những dung dịch này phù hợp với từng trường hợp điều trị bệnh cụ thể

2. Công tác chuẩn bị

2.1 Hoá chất

- Đường Glucoza: 500 g
- Muối NaCl tinh: 500 g
- Thuốc tím: 50 g
- Xanh Methylen: 50 g
- Vôi chưa tôi: 2 kg
- Formol: 5 lít
- Nước cất: 10 lít

2.2. Dụng cụ thực hành

- Cân: 3 chiếc
- Cốc đong, ống đong, bình tam giác, lọ thuỷ tinh tối màu: mỗi loại 20 chiếc
- Phễu, thìa thuỷ tinh: mỗi loại 10 chiếc
- Giấy lọc: 1 hộp
- Bông: 5 gói
- Nồi hấp cách thuỷ

3. Tổ chức thực hiện

3.1. Tổ chức

- Địa điểm: Phòng thực hành chăn nuôi thú y

Chia nhóm học sinh: Tuỳ theo số lượng học sinh để chia nhóm (mỗi nhóm 10 – 15 học sinh)

- Phân công công việc chuẩn bị phòng thí nghiệm và trực nhật cuối buổi cho từng nhóm cụ thể

3.2. Thực hành

3.2.1. Giáo viên hướng dẫn

- Pha dung dịch sinh lý:
+ Dung dịch Glucoza 5%

- + Dung dịch muối NaCl 0,9%
- Pha dung dịch thuốc khử trùng và tiêu độc:
- + Dung dịch thuốc tím 0,1% và 0,5%
- + Dung dịch muối Xanh Methlen 1%
 - + Dung dịch Formol 10%
- + Dung dịch nước vôi 2 lần
- Cách sử dụng từng loại dung dịch trong từng trường hợp cụ thể

3.2.2. Học sinh thực hiện

- Quan sát, theo dõi giáo viên làm mẫu
- Tự làm theo nhóm: Cân từng loại hoá chất, pha dung dịch, lọc và hấp khử trùng
- Ghi kết quả thực hành
- Làm tường trình thực tập theo nhóm

3.3. Nhận xét, đánh giá

- Thu kết quả thực hiện của học sinh
- Nhận xét về thái độ thực tập, kết quả thực hiện của mỗi nhóm

Bài 3

KÊ ĐƠN THUỐC – PHƯƠNG PHÁP SỬ DỤNG BƠM TIÊM

1. Mục đích và yêu cầu

1.1. Mục đích

- Giúp học sinh biết cách tính liều lượng và kê đơn thuốc dùng để chữa bệnh cho vật nuôi
- Mô tả được cấu tạo xilanh (bơm tiêm). Biết tháo lắp, vệ sinh và sử dụng bơm tiêm đúng kỹ thuật

1.2. Yêu cầu

- Học sinh phải xác định đúng liều lượng, cách dùng các loại thuốc cho từng bệnh cụ thể
- Tháo lắp thành thạo bơm tiêm. Thao tác nhanh, chính xác, không bị vỡ ống thủy tinh

2. Công tác chuẩn bị

2.1. Dụng cụ thực hành

- Xilanh (bơm tiêm) sắt : 20 chiếc
- Bơm tiêm nhựa loại 2ml, 5ml, 10ml: mỗi loại 10 chiếc
- Kim tiêm các loại (số 7, 9, 12, 16): mỗi loại 20 cái
- Panh: 20 chiếc
- Khay men to: 5 chiếc
- Nồi đựng nước sôi, nước sôi

2.1. Hoá chất

- Vitamin B1 2,5% (ống 5ml): 50 ống

3. Tổ chức thực hiện

3.1. Tổ chức

- Địa điểm: Phòng thực hành chăn nuôi thú y
- Chia nhóm học sinh: Tùy theo số lượng học sinh để chia nhóm (mỗi nhóm 10 – 15 học sinh)
- Phân công công việc chuẩn bị phòng thí nghiệm và trực nhật cuối buổi cho từng nhóm cụ thể

3.2. Thực hành

3.2.1. Giáo viên hướng dẫn

*** Cách kê đơn thuốc**

MẪU ĐƠN THUỐC

Cơ quan kê đơn

(địa chỉ, sđt)

Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam

Độc lập - tự do - hạnh phúc

ĐƠN THUỐC

- Bệnh súc:

- Khối lượng: Tính biệt: ... Màu sắc:
- Chủ g/s: Địa chỉ:
- Triệu chứng:
- Chẩn đoán:
- Thuốc dùng (ghi tổng lượng thuốc dùng cho cả liệu trình)

VD: Streptomycin: 1g x 10 lọ

Nước cất: 5ml x 10 ống

- Cách dùng (ghi cách dùng cho 1 lần tiêm hoặc uống)

VD: 1 lọ streptomycin pha với 1 ống nước cất . Tiêm bắp 1 lần, ngày tiêm 2 lần. Dùng liên tục 5 ngày

Ngày ... tháng ... năm ...

(chức danh, họ tên người kê đơn)

*** Phương pháp sử dụng bơm tiêm**

TT	Tên công việc	Thiết bị, dụng cụ
1	Giới thiệu các loại bơm tiêm	<ul style="list-style-type: none"> - Bơm tiêm nhựa loại 2ml, 5ml, 10ml: Thường dùng tiêm cho các gia súc nhỏ như chó, mèo, thỏ và gia cầm - Bơm tiêm sắt loại 10ml, 20ml: Thường dùng tiêm cho các gia súc lớn như trâu, bò, ngựa, lợn, dê. Loại này có cấu tạo gồm 3 phần là vỏ, ống thuỷ và pittong - Ngoài ra còn có một số loại bơm tiêm tự động và bán tự động cho ra liều thuốc cố định
2	Tháo bơm tiêm	<ul style="list-style-type: none"> - Tay trái cầm bơm tiêm, tay phải vặn ốc theo chiều ngược kim đồng hồ - Tay trái giữ vỏ, tay phải rút ống thuỷ ra khỏi bơm tiêm - Tháo lần lượt các bộ phận của pittong
3	Giới thiệu các bộ phận của bơm tiêm	<p>Cấu tạo từ ngoài vào trong của bơm tiêm gồm có 3 phần:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vỏ: cấu tạo bằng sắt, bọc bên ngoài ống thuỷ - Ống thuỷ: cấu tạo bằng thuỷ tinh, dùng để chứa thuốc - Pittông (cần đẩy): dùng để đẩy thuốc
4	Sát trùng bơm tiêm	Dùng panh gấp lần lượt từng bộ phận của bơm tiêm bỏ vào nồi nước sôi để 5 – 10 phút. Sau đó dùng panh gấp lần lượt từng bộ phận bỏ vào khay men, để nguội
5	Lắp bơm tiêm	Dùng panh gấp ống thuỷ đặt vào trong vỏ bơm tiêm, sau đó dùng tay đã được sát trùng đưa pittông vào rồi vặn chặt theo chiều kim đồng hồ
6	Thử, kiểm tra bơm tiêm	Dùng pittông hút thuốc từ từ vào trong ống thuỷ sao cho thuốc vào trong ống thuỷ được tối đa và thuốc không bị chảy ra ngoài

3.2.2. Học sinh thực hiện